

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasilo Slovencev v Argentini

Leto LXXXII | 20. novembra 2023 - Buenos Aires, Argentina | Št. 22

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

November v Buenos Airesu, pa mrz kot da bi zima, ki bi se že pred časom morala umakniti, želela razsajati med nami kar do naslednje. Vendar se je vreme le sprevedrilo in smo v nedeljo 5. novembra bili obdarovani s krasnim dnevom.

Na praznovanju smo najprej potrdili naše versko prepričanje in dragocenost dvojne narodne pripadnosti s skupno udeležbo pri sv. maši v slovenski cerkvi Marije Kraljice in

71. OBLETNICA *Društva Slovenska vas*

počastitvi argentinske in slovenske zastave in himne.

Geslo »DRUŽINA SMO. VSI SMO EDEN DRUGEMU LUČ« je bilo vodilo vsega jubilejnega programa. V svojih pozdravnih govorih so ga tudi omenjali predsednica društva Kristina Grbec, predsednik Zedinjene Slovenije inž. Jure Komar in 3. sekretarka Tija Kuhar, ki je v tem času zamenjav zastopala Veleposlaništvo Republike Slovenije in se pohvalno spomnila mons. Janeza Hladnika, vizionarne-ga ustanovitelja Slovenske vasi.

Kulturni del se je pričel s petjem otrok Slovenske šole Ireneja Friderika Barage pod prijaznim vodstvom Monike Urbanija. Ob spremljavi kitar so navdušeno zapeli »Naša pesem« in »Zdaj gre zares«. Sledila je kratka veseloigra enodejanka »Podlaga zakonske

sreče«. Režiser Dani Grbec je, kljub oviram, posrečeno izbral nositelje peterih vlog in z njimi dosegel dinamično in humoristično predstavo sicer preprostega starejšega teksta. Igralci (Jeremías Žitnik kot mlad soprog SLAVOLJUB, Valerija Urbanija kot njegova žena DRAGOTINA, Pavla Grbec kot njena mati IVANA, Boris Rot kot zdravnik DR. PELIKAN in Helena Cerar kot kuharica JERICA) so dovršeno karakterizirali svojo vlogo, k čemur so odločno pripomogli tudi izbrani kostumi, frizure in maskiranje. Za lažje razumevanje teksta, zlasti za udeležence ki ne govorijo slovensko, so bili podnaslovi v španščini. Da so dosegli sinhroniziranje, kar je ob poteku igranja močno zahtevno, zasluži posebno pohvalo.

Številni udeleženci in zastopniki vseh bu-

enosaireških slovenskih domov smo bili po zaslugi kuharic in strežnikov prav dobro pogostženi s kosilom, med katerim je že animiral Duo Vater & Sohn, ki je nato mnoge zvalil na plesišče.

Po veselem razpoloženju sodeč bomo lahko v Hladnikovem domu praznovali še mnogo obletnic.

Franci Sušnik

SLOVENSKI MENDOŠKI OKTET | *Turneja po ZDA in Kanadi*

Med 30. septembrom in 8. oktobrom smo imeli priložnost, da smo se odpravili na izjemno potovanje v Združene države Amerike in v Kanado, kjer smo izvedli več koncertov in se srečali z mnogimi navdušenimi poslušalci. Po mnogih letih smo ponovno obiskali Cleveland, kamor smo se že odpravili julija leta 2001.

Našo pot smo začeli v Mendozi 28. septembra, nato pa smo 30. septembra zjutraj prispeli v Cleveland. Generalni konzulat Republike Slovenije v Clevelandu, pod vodstvom gospe Alenke Jerak, je praznoval Slovenske dneve 2023 in organiziral gala večerjo v Slovenskem narodnem domu. Gala je imela naslov »Okusi Posavja« in koncert »Slovenski oktet Mendoza«, namen te večerje je bil zbiranje sredstev za pomoč pri težavah, ki so jih poplave povzročile v Sloveniji. Večerjo sta pripravila dva priznana slovenska kuharja, eden deluje v Gostilni in Hotelu Kunst, drugi pa v Gostilni Repovž. Koncert smo zaključili s petjem, kar je predstavljalo čudovit zaključek večera.

1. oktobra, smo sodelovali pri slovenski sveti maši v cerkvi St. Mary of the Assumption v Collinwoodu. Po maši smo izvedli prvi

del koncerta, drugega pa po kosilu v domu ob cerkvi. To je bil sklep Slovenskih dni v Clevelandu 2023.

2. oktobra smo obiskali dom za ostarele »Brookdale Assisted Living« in zapeli nekaj pesmi ob tej priložnosti.

3. oktobra, po povabilu generalne konzulke Alenke Jerak, smo obiskali konzulat Republike Slovenije v Clevelandu. Lepo so nas sprejeli z dobrim slovenskim zajtrkom. Razpravljali smo o pomembnosti spodbujanja slovenskih kulturnih, socialnih in trgovskih srečanj med Slovenci ter tudi z drugimi za gojenje slovenstva na splošno. Proti večeru smo se srečali s prijatelji iz moškega zbora »Fantje na vasi«, skupaj smo večerjali in zapeli nekaj pesmi.

4. oktobra smo se odpeljali proti Kanadi, na poti smo si ogledali slapove Niagara, in končno zvečer prispeli v Oakville, blizu Toronta, kjer so nas čakali napeti dnevi. 5. oktobra smo si ogledali okolico in obalo jezera Ontario.

6. oktobra smo peli pri sveti maši in nato izvedli koncert v župniji Brezmadežne v Torontu. Koncert smo razdelili v dva dela, vmes pa je pel tudi ženski zbor »Plamen«.

V soboto, 7. oktobra, smo peli pri sveti maši in izvedli koncert v cerkvi svetega Gregorija Velikega v Hamiltonu. Nato smo se hitro vrnili v hotel, kjer je Slovenska Kanadska zbornica pripravila sprejem za Slovence, ki so tisti večer prišli za združenje, smo sodelovali z nekaj pesmimi.

V nedeljo, 8. oktobra, smo obiskali Slovenski dom upokojencev »Dom lipa« in izvedli kratek koncert. Sprejeli so nas z navdušenjem in bili hvaležni za obisk, ki jim sicer ni mogel pri drugih dogodkih.

Slovenski Mendoški oktet je začel kot skupina prijateljev, združenih okoli ljubezni do petja, a danes se zavedamo, da nas vodi želja, da slovensko glasbo in kulturo predstavimo kjerkoli, kamor se odpravimo.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste na kakršenkoli način prispevali k izvedbi te turneje, še posebej Uradu Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zedinjeni Sloveniji, g. Juretu Komarju, Veleposlaništvu Republike Slovenije v Argentini, g. Brianu Bergantu, g. Alenki Jerak, generalni konzulki Republike Slovenije v Clevelandu, g. Robertu Hopkinsu,

predsedniku Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, g. Luki Zibelniku, družini Bajda Kolarič, članom zbora »Fantje na vasi«, g. Veri Margutsch in njenima hčerama, g. Valantu, župniku Brezmadežne, g. Mariji Ahačič Pollak, g. Gačniku, župniku v Hamiltonu, ter Sonyi Rosenwirth, predsednici Slovenske Kanadske zbornice. Na koncu se želimo iskreno zahvaliti tudi našim družinam, ki nam stalno pomagajo pri gojenju te dejavnosti, ki že traja več kot 25 let.

Slovenski mendoški oktet

TURNIR
NAMIZNEGA
TENISA

Náš dom San Justo

Meseca oktobra smo ponovno organizirali kratki turnir namiznega tenisa (ping-pong), ki se je vršil v kleti Našega doma. Vpisanih je bilo 26 igralcev iz raznih slovenskih domov. V prijateljskem vzdušju smo se veselo zbirali in gojili nam priljubljeni šport.

Izid turnirja: 1.mesto Tone Mokorel, 2. mesto Niko Oblak.

Hvala organizatorjem in vsem, ki ste navdušeno prišli v Naš dom, tekmovali in nas podpirali.

Nasvidenje do naslednjega turnirja!

Lojze Poglajen

ODTISI 6 - 2023

GOSPOD NOTAR

»Ko se bomo vrnili ...« je bila želja, sen, načrt marsikaterega od naši staršev, sorodnikov ali znancev, ko so prišli kot begunci v Argentino. Malokomu se je želja izpolnila, morda šele posthumno. Morda niso niti na glas izrazili želje, da bi se to zgodilo. A človek obrača, Bog pa obrne.

Ko je starejša generacija Lesarjevih odšla s tega sveta, so se začeli pojavljati zvezki, spisi, za katere morda niti sami niso vedeli več zanje. Stari, porumeneli, pobledeli papirji – kdo bo to prebiral? Kam z njimi? Dilema marsikaterega. Enostavna rešitev je: zažgati, pometati stran, prodati za star papir.

Ko je Ana Marija Rant, poročena Gaser, zvedela za zapiske svojega starega očeta notarja Josipa Lesarja, je spoznala, da enostavna rešitev ne pride v poštev. Ti zapiski so zlata vredni, čeprav z njimi ne bo nihče zaslužil, še manj obogatel. Zapiski so bogastvo, ki ga je nakopičil notar Lesar, da bi ga razdelil svoji družini, sokrajanom, svojemu narodu.

Eden izmed sestavkov je v teh dneh zagledal luč sveta v obliki knjige in nosi naslov **Hrvača, opis gospodarske strukture kmečke vasi**. Spisana je bila do leta 1950 v Buenos Airesu. Hrvača je njegova rojstna vas, čeprav danes nosi ime Hrovača in leži v bližini mesta Ribnica.

Svojo vas je opisal zelo natančno s podatki iz leta 1910. Sam tega ni izjavil, lahko pa sumimo, predvidevamo, da je knjigo želel že prej napisati in so – kot sam pravi – spomini nastajali več let, napisani pa so bili šele v Buenos Airesu. V uvodu je napisal, da je osem let delal v vasi, zato je imel podatke na dlani; a te podatke si je zelo dobro zapomnil, morda tudi zapisal. A ni se ustavil le v preteklosti: poglavje je posvetil tudi izboljšavam, ki bi bile potrebne, da bo kmečki stan v pri-

hodnosti zmožen preživeti.

V klasični slovenski literaturi nastopajo gruntarji, kajžarji, za katere sam nisem mogel dobiti prave slike o njihovem bogastvu ali revščini. Gruntar je bil vedno predstavljen kot bogat kmet. To se pravi, da se je lahko preživljal in da mu je še ostalo, da je lahko napredoval. Pa koliko je velik grunt? 20, 50, 200 hektarov? Prave številke so mi bile zakrite. Lesar v svoji analizi točno opredeli ta razmerja in tudi razdeli hrovaške gospodarje v polgruntarje, četrtgruntarje in kajžarje (gruntarjev vas ni premogla). Koliko hektarov gozdov, pašnikov, njiv, vrta je vsak imel. In če mu ni zadostovalo za preživljanje, s čim se je še preživljal? Z vozarjenjem, tesanjem, šivanjem ...

Zelo zanimivo je, da v razpredelnico, kjer so našete družine, našteje tudi število moških, žensk in otrok od 14. leta dalje. Ne samo to: tudi koliko konj, krav, volov, telet so imeli v svojih hlevih!

Glavni del so seveda gospodarski podatki, ki pa mi niso zveneli dolgočasni; vsaj meni so se zdeli zanimivi. Da je knjiga vsekakor zanimiva, pa Lesar poskrbi z opisom navad iz tistega časa: od miklavževanja, fantovanja, žeganja, pa do kropljenja pokojnih in pogrebcev. Ker je od opisanih časov preteklo že 113 let, se je seveda marsikaj spremenilo in zamrlo. Pomislimo samo, kako so se zaradi korone skrčili že itak poenostavljeni pogrebni postopki. Človeku se kar milo stori, ko primerja. Opiše težko življenje mater, ki so že nekaj dni po rojstvu otroka morale aktivno skrbeti za naloge hišne gospodinje in dela na vrtu.

Knjiga je sama po sebi bogata, a jo je bilo treba urediti in izdati. K tej nalogi je pristopila praktično vsa vas, od posameznikov pa do Vaško etnološkega turističnega društva Hrovača. In Domen Češarek, zgodovinar in vaščan, ki je vse bogastvo profesionalno uredil. Ne nazadnje seveda vsi dobrotniki in sponzorji, ki so prispevali k izdaji. Občina Ribnica pa je odločila, da bo vaščanom Hrovače poklonila izvod knjige.

S tem se je notar Josip Lesar vpisal v zlato knjigo hrovaških vaščanov, poleg patra Stanislava Škrabca OFM, jezikoslovca in pisatelja. Drugo knjigo bi potrebovali, da bi vanjo zapisali Lesarjevo delovanje v begunstvu in izseljenstvu v Argentini. Čas tako hitro beži, da pozabimo na ljudi, ki so svoj čas odločilno

Notar Josip Lesar

uporabili svoje znanje in darove za rast in razvoj begunsko-izseljenske skupnosti.

Josip Lesar si je sezidal hišo v naselju okoli ulice Villanueva v Castelarju. Hudomušneži so naselje (včasih pikro) imenovali Nova vas, pa tudi Bela Ljubljana, ker so v njej večinoma prebivali izobraženci, javni delavci poveljne slovenske skupnosti. Mulci smo »gospoda notarja« redko videli, največkrat, ko je zaradi bolezni ge. Žene šel do bližnje trgovine. Poti pa ni opravič s torbo ali vrečko, v katero bi spravil nakupljen kruh ali mleko, pač pa z rjavo usnjeno aktovko, kar se nam je zdelo zelo čudno ...

Seveda nismo vedeli, da je gospod notar v zadovoljstvo in pohvalo vseh vodil in skrbel za taboriščno kuhinjo v Senigallii; da je msgr. Janezu Hladniku stal ob boku in poskrbel za uradne zadeve pri načrtovanju in kupoprodaji parcel za Slovensko vas v Lanusu; da je prav tako pomagal pri Društvu Slovencev (Zedinjeni Sloveniji) pri nakupu parcel za Slovensko pristavo v Castelarju. Danes bi mu verjetno – in z vso pravico – poklonili kako priznanje za opravljeno delo.

Knjigo bodo predstavili v petek, 1. decembra, v Škrabčevi domačiji v Hrovači.

GB

“BOGA LJUBILI - VERNIKE UČILI - MUČENIŠTVO
PRESTALI - SLAVO DOSEGLI.”

To je osrednje sporočilo spomenika ubitim duhovnikom Bele krajine, blagoslovljenega 12. novembra v Črnomlju.

Pietetno, spravno, z globokimi besedami, ki nikogar ne obsojajo, smo množično blagoslovili spomenik akademskega kiparja dr. Marjana Dreva, ki uprizarja to, kar je bilo 80 let zamolčano: žrtve revolucionarnih organov, na belokranjskih tleh mučeni in umorjeni duhovniki. Med dvanašterimi upodobljenih na

spomeniku, je tudi brat mojega starega očeta kaplan Viljem Savelli, duhovnik lavantinske škofije, organist, skladatelj in pevovodja.

Pred blagoslovitjo smo se zbrali pri sv. maši v spomin na te žrtve. Daroval jo je novomeški škof dr. Andrej Saje, skupno z upokoje-nim beograjskim nadškofom Stanislavom Hočevarjem in trideset drugih duhovnikov. Župnijska cerkev sv.Petra je bila slovesno okrašena in nabito polna. V obrazih prisotnih - mnogi smo bili sorodniki umorjenih duhovnikov – ni bilo zaslediti jeze ali maščevanja, samo spokojno veselje in zadoščenje, da bo ime duhovnikov, včasih zasramovano in izbrisano, sedaj ovekovečeno v kamnu. Povzamem misel iz predavanja dr. Pavline Bobič (Študijski Center za Narodno Spravo) 8.novembra v Metliki: “Stigma izdajalca in sovražnika naroda je bila v samem jedru osmišljanja komunističnih likvidacij, katerih namen je bilo “čiščenje” vseh, ki so se upirali

podrejanju komunistične sle po rušenju starega sveta in ustvarjanju novega. Zamišljeni sovražnik je po tej logiki moral izgubiti atribute človečnosti, postati stvar in neviden. Umorjeni duhovniki v Beli krajini so bili po ukazu revolucije morda izbrisani in iztrgani iz spomina, toda njihova imena, vklesana v kamen ostajajo živ opomnik neminljive vrednosti človeškega življenja in trpljenja”.

V postopku za beatifikacijo slovenskih mučencev komunističnega nasilja sta na seznamu med šestindvajsetimi kandidati tudi dva duhovnika s spomenika v Črnomlju, Jakob Omahna in p. Ivan Salmič.

Škof Saje je v svoji pridigi poudaril: “Ti dvanašteri duhovniki so nam danes vzor pastirjev, ki kljub nevarnosti ne zapustijo svoje črede in za ceno svojega življenja ostanejo zvesti Dobremu pastirju. Nihče izmed njih ni gojil maščevanja in svojih nasprotnikov ni iz-

dajal okupatorjem. Njihovo pričevanje vere in zgled Dobrega pastirja nas vabita k prizadevanju za medsebojno sožitje, za spravo v slovenskem narodu, za mir in pravičnost, k odpuščanju za storjene krivice in odpovedi po vsakršnem maščevanju.”

Marko Gaser, 12.novembra 2023

OkrOgle OBLETNICE | *Sv. Viktorin Ptujski* (240-303)

Pred 1.720 leti, 2. novembra leta 303, je mučeniške smrti v mestu Petovio, današnjem Ptuju, umrl škof Viktorin Ptujski, cerkveni pisatelj in teolog, prvi latinski ekseget (razlagalec svetega pisma) in prvi znani literarni ustvarjalec na slovenskem ozemlju. Cerkev ga uvršča med cerkvene očete. Ohranjena sta le dva njegova spisa: *O zgradbi sveta* in *Razlaga razodetja*.

Viktorin Ptujski se je rodil v 3. stoletju, okoli leta 240. O njegovem izvoru obstajajo različne teze, po eni naj bi prišel iz Grčije (sv. Hieronim ga je imenoval »naš Viktorin« in v

svoji knjigi »O odličnih možeh« napisal, da je Viktorin bolje obvladal grščino kot latinščino), druga teza pa trdi, da naj bi bil domačin. Ko so Rimljani na svojih osvajalnih pohodih leta 15 pred Kristusom prišli do ptujskega griča, so tam zgradili vojaško postojanko Poetovio, ki se je kmalu razvila v eno najbogatijših rimskih provincialnih mest. V Poetovio je zgodaj prišlo krščanstvo in poročila pravi, da je bila tukaj že v 3. stoletju škofija, podrejena oglejskemu patriarhatu. Prvi znani ptujski škof je bil sv. Viktorin. O sv. Viktorinu na kratko, a zanesljivo poroča znameaniti prevajalec Svetega pisma sv. Hieronim v svoji knjigi »O odličnih možeh«. Tam je zapisal, da je Viktorin svoje delavno in Bogu vdano življenje sklenil z mučeniško smrtjo. Piše tudi, da je bil izobražen in plodovit pisatelj. Napisal je razlage k prvim trem Mojzesovim knjigam, k prerokom Izaiju, Ezekijelu in Habakuku, k Pridigarju in Visoki pesmi, razložil je Matejev evangelij in Janezovo razodetje. Njegova spisa O stvarjenju sveta in Razlaga Razodetja sta ohranjena v latinskem jeziku. Sv. Viktorin je z govorno besedo širil Kristusov nauk v svoji škofiji, s svojimi spisi pa je bil učitelj vere tudi drugod, saj so jih uporabljali pri verskem pouku od Afrike do Irske. V svo-

jih razlagah Svetega pisma se je naslanjal na grške cerkvene očete. Škof Viktorin Ptujski je po vsej verjetnosti umrl 2. novembra 303 mučeniške smrti, domnevno z obglavljenjem. Ni znano, kaj se je zgodilo z njegovimi svetniškimi ostanki, možno je, da so jih prenesli v Rim. Po padcu rimskega cesarstva je bilo mesto Poetovio razdejano. Po raznih knjižnicah so se ohranili Viktorinovi spisi in na podlagi teh so nekateri raziskovalci sklepali, da je bil Viktorin škof v mestu Poitiersu v Franciji, zato se je njegovo češčenje razširilo najprej tam. Šele pred dobrimi dvesto leti pa so znanstveniki dokazali, da je Viktorin deloval in za Kristusa z mučeništvom pričeval v današnjem Ptuju. Tedaj so ptujski cerkveni in svetni gospodje prosili v Rim, da bi smeli tega svetnika v domačem kraju javno častiti, toda niso imeli uspeha. Šele blaženi škof Anton Martin Slomšek je leta 1949 dosegel, da se sme Viktorinu v mariborski škofiji izkazovati javna čast pri bogoslužnih opravilih. Sveti Viktorin je običajno upodobljen v škofovski obleki z mečem in palmovo vejo v roki ter knjigo v naročju. Tako je upodobljen tudi na freski župnijske cerkve v Novi Cerkvi. Leta 2003 so na Ptuju med cerkvijo sv. Jurija, gledališčem in mestnim stolpom postavili kip

svetega Viktorina. Na Ptuju se po njem imenuje Ulica Viktorina Ptujkega (prej Pletarska ulica) ter Minoritski samostan sv. Viktorina Ptuj. V okviru Teološke fakultete Univerze v Ljubljani deluje tudi Inštitut za patristične študije Victorinianum.

Pripravil: **Jože Jan**
 Viri: *Wikiedia, katoliška-cerkev.si, Družina, prostija-ptuj.si, pmpo.si*

OBISK SLOVENSКИH KNJIŽNIC V ARGENTINI

Polona Majdič je obiskala Argentino, natančneje tukajšnje slovenske ustanove. Namen potovanja je bil zbiranje gradiva za magistrsko delo, za katerega je izbrala zanimivo temo, in sicer »Slovenske knjižnice v Argentini«. Ni prišla sama, spremljal jo je njen partner Urh in skupaj sta obiskala številne slovenske domove in ustanove v Argentini, in sicer: Slovenski dom San Martin, Hladnikov dom (Društvo Slovenska vas), Društvo Slomškov dom, Društvo Slovenska pristava, Naš dom San Justo, Zedinjeno Slovenijo, Slovensko društvo Triglav, Slovensko društvo Triglav Entre Ríos, Fundación Eslovena »Slovenski Duh«, Slovensko podporno društvo v Cordobi, Društvo Slovencev v Mendози, Slovensko-argentinsko šolo Colegio Esloveno Anton Martin Slomšek Mendoza, lektorata slovenščine v Argentini, Slovensko planinsko društvo Bariloche, Društvo Slovencev Triglav Rosario (kakor navedeno v delu in v istem vrstnem redu). Vsebine dela je seveda možno spoznati v samem besedilu magistrske naloge, dostopno v Repozitoriju Univerze v Ljubljani:

Povezava

Po izkušnjah in vtisih pa smo ju povprašali v sledečem pogovoru:

→ RF: Kakšen je bil prvi vtis, ko sta prispela v velempeto?
 PM: Mene je presenetilo to, da se nisem počutila preveč tuje. Ne glede na to, da je Bue-

nos Aires prestolnica in velempeto, so bili vsi ljudje, ki sem jih srečala v trgovinah, kavarnah ... zelo prijazni in ustrežljivi. Verjetno je k temu občutku domačnosti prispevala tudi Veronika Lampret, ki nama je za pet tednov oddala stanovanje. Mislim, da sva imela velik privilegij, da sva lahko živela v stanovanju, ki ga ima Slovenka in to v centru mesta.

→ RF: Prvi vtis je verjetno najmočnejši. Katero ustanovo pa sta najprej obiskala, s kom sta bila?
 PM: Prvi slovenski dom, ki sva ga obiskala, je bil dom v San Martinu. Tja nama je pomagala priti Luciana Jarc, ki je bila nekoč tam učiteljica. Sprejeli sta naju voditeljica šole Nina Pristovnik Diaz, Magda Zupanc Petkovšek, tudi druge učiteljice so naju pozdravljale z navdušenjem, ne glede na to, da sva zamudila skoraj eno uro, ker se še nisva v tem času seznanila z voznim redom po Buenos Airesu. Počutila sem se, kot da sem v Sloveniji, saj so me otroci pozdravljali v slovenščini, na koncu so nama zapeli še nekaj pesmic, ena o ekologiji mi je bila še posebej všeč: »Prijazni do okolja, eko to smo mi!«

→ RF: Katera pa je bila najbogatejša knjižnica in katera morda najbolj zanimiva in zakaj?
 PM: Mislim, da je najbogatejša knjižnica v društvu Zedinjena Slovenija, glede na to, da se v društvu v različnih prostorih skriva še veliko knjig, ki jih je treba postaviti na police. Zdaj jo pridno ureja Klavdija Belič. Pri zanimivosti pa ne bi izpostavila nobene, saj je bila prav vsaka knjižnica zanimiva na svoj edinstven način.

→ RF: In kako sta bila sprejeta? Bi kaj posebej izpostavila?
 PM: Vsa društva so naju izredno lepo sprejela in tudi pogostila. Zdi se mi, kot da sem

živela v majhnem mehurčku Slovencev sredi Buenos Airesa, kar je bila izredno zanimiva izkušnja. Vsi so bili zelo prijazni, ustrežljivi in predvsem veseli, da je nekdo iz Slovenije prišel na obisk. Veseli me, da sem lahko spoznala tako zelo veliko slovensko skupnost in se pogovarjala v slovenščini, saj moja španščina res ni najboljša.

→ RF: Seveda je potovanje polno tudi ogle-
 dov raznih krajev. Kateri kraji, mesta so vama bili najbolj všeč?
 PM: Moram reči, da ima Buenos Aires posebno mesto med mojimi spomini. Vzdušje mesta, prijazni ljudje, dobra hrana, polkilski sladoled in argentinska španščina in še ostale stvari so res nekaj posebnega. Poleg prestolnice sva obiskala še slapove Iguazu, ki so prekrasni. Tudi Mendoza – dežela malbeca je čudovita. Vsako mestece ima svoje – lahko so to ljudje, turistične znamenitosti ali hrana.

→ RF: Bi še kaj dodala?
 PM: Mislim, da lahko to rečem v imenu obeh – še se bova vrnila v »najin« Buenos Aires. In Rok, hvala ti za lep sprejem na letališču, prevažanje po Buenos Airesu in poslušanje najinih zgodbic ob odlični argentinski govedini in malbecu. Po knjižničarski strani pa ... razveselilo me je število knjižnic, obilo knjig, bralci, predvsem pa srčnost skrbnic in skrbnikov teh knjižnic, ki se na vso moč trudijo, da bi čim bolje delovale. Kljub temu si želim, da bi se stanje še izboljšalo in morda bi lahko v naslednjih letih stekel kakšen projekt v tej smeri, morda s pomočjo institucij v Sloveniji. Z raziskavo sem ugotovila, da bi bilo predvsem dobro vzpostaviti redni dotok novih knjig iz Slovenije. Z Urhom sva v Argentino pripeljala velik kovček novih slovenskih knjig, ki so jih darovale slovenske založbe.

Prav tako bi bilo dobro organizirati izobraževanje za skrbnice knjižnic in učiteljice, kako lahko še bolje izkoristijo potencial knjižnice, kako jih organizirati na način, da si bodo člani društev več izposojali, predvsem otroci. Menim, da je to eden od načinov, kako ohraniti slovenski jezik v Argentini na visokem nivoju, kot je zdaj, še v bodoče. Tretja stvar, ki bi jo bilo smiselno izvesti, bi bila vključitev knjižnic v slovenski knjižnični sistem Cobiss. Ugotovila sem, da argentinski Slovenci tega v glavnem ne poznajo. Gre za sistem, v katerem je zavedena vsaka knjiga (oz. druga enota) v vsaki knjižnici v Sloveniji in nekaterih knjižnicah v zamejstvu in po svetu. V Argentini je v ta sistem vključena le knjižnica društva v Bariločah, nedavno je bila vključena na primer slovenska knjižnica v Clevelandu. Z vključitvijo v sistem knjižnice pridobijo evidenco vseh svojih knjig, ki je v bazi na internetu, beležijo lahko izposoje ipd. Vsi argentinski Slovenci in tisti v matici bi s tem imeli pregled nad vsem, kar te knjižnice imajo in kaj bi bilo dobro še pridobiti. Prav tako bi bilo za raziskovanje zgodovine argentinskih Slovencev (iz vseh treh valov) dobro vsaj popisati vse arhivsko gradivo, ki ga hranijo društva (delno se to že izvaja), a to je že zgodba za nov projekt.

→ RF: Hvala lepa obema! In naj bo "na svidenje"!

Rok Fink
 Lektorirala: Tjaša Lorbek

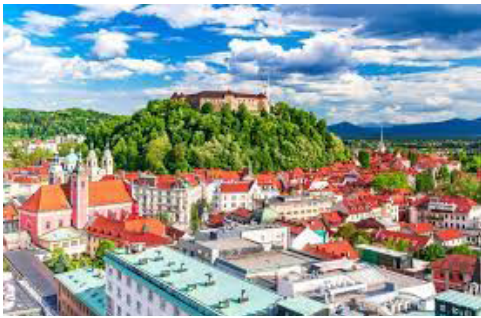
PREJELI SMO V OBJAVO:

Slovenski poletni glasbeni festivali 2023

Razvoj slovenske glasbe je že od nekdaj dolg in evropeiziran. Če v tej zvezi omenimo samo slovitiga prvega slovenskega škofa na Dunaju Jurija Slatkonjo (1456-1522), ki je mdr. ustanovil današnji sloviti *Zbor dunajskih dečkov* (1498) in našega slovitega mojstra renesančne polifonije z enormnim opusom *maš, madrigalov* in *motetov* Jakoba Petelina Gallusa (1550-1591), zagotovo o tej slovenski glasbeni davniini še zdaleč nismo povedali vsega. Tu se kar vsiljuje še npr. več stoletni letni razvoj slovenske *opere* (prva v tej vrsti je Jakoba Frančiška Zupana in Janeza Damascena Deva baročna *opera Belin* 1780, ki jo je 2017 odkril ne renoviral Milko Bizjak/*Edition Bizjak*), več kot 200-letnica glasbenega šolstva in še kaj bi se našlo v vsem tem relativno dolgem, razvejanem, bogatem in kvalitetnem pojavu glasbe kot samo enega od fenomenov umetnostnega razvoja na Slovenskem. Njeno, torej glasbeno pojavnost, predstavljamo v ljudski in umetni glasbi, v njeni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti (izvedbe), na cerkveno in posvetno glasbo, umetni glasbi pa v dandanašnjem času pripisujemo še različne novodobne glasbene pojavnosti: zabavna glasba in jazz, narodno zabavna glasba, pop, rock, ... in ples: balet, folklor a idr. Na teh temeljih se vsako poletje na Slovenskem med (glasbenimi in plesnimi) sezonami pojavi še njen posebej opazen poletni, festivalski fragment, repertoar. Med njimi je na prvem mestu najstarejši od poletnih glasbenih festivalov, danes mednarodni 71.

Ljubljana festival (2023). V poletnih mesecih (junij-sept.) so redno na repertoarju delavnice, glasba, gledališče, muzikal, opera, ples, razstave idr. Ni treba posebej poudariti vloge in sedeža ljubljanskega *Festivala* v slovityh Plečnikovih *Križankah*. V slabih treh mesecih trajanja sta včasih tudi po dva na dan. Letos (2023) je bilo takih čez sto, več kot pa na vseh preostalih tovrstni slovenskih poletnih glasbenih festivalih skupaj. Največji za njim (v Ljubljani in drugod) je 35. *Festival Imago Sloveniae/Podoba Slovenije*. Tudi ta v vsakem poletju izvede večino svoje festivalske ponudbe v Ljubljani, precej pa segajo njegove vsebinske in oblikovne lovke tudi na preostali slovenski (kulturni) prostor: poleg mednarodnega festivala so tu še *Poletja in Noči v Stari Ljubljani*, posebno pozornost pa posveča še jazzu. Če se ozremo še zunaj prestolnice, je to zagotovo specializirani festival zgodnje glasbe *SEVIQC* (SEmper VIva Quaem CreaTa = Vedno živa kakor ustvarjena) v Brežicah (in drugod) pod taktirko neumornega ali kar tovrstnega pionirja obujanja zgodnje glasbe pri nas, Klemena Ramovša, sina odličnega slovenskega skladatelja in orlanista moderne dobe Primoža Ramovša. Letos (2023) je bilo v Brežicah in drugod na sporedi le šest predtakov in koncertov na petih prizoriščih. Med njimi nikoli ne manjka *Viteška dvorana* brežiškega Gradu: »Najlepši koncerti stare glasbe z vrhunskimi umetniki vsega sveta v najlepših

kulturnih spomenikih Slovenije.« To velja za atrije, cerkvene prostore, gradove itd. K. Ramovš pa je tudi tisti, ki je davnega leta 1983 ustanovil današnji prvi tovrstni, ali kar drugi specializirani festival zgodnje glasbe v Radovljici *Radovljica*. Danes ga vodi Domen Marinčič, prav tako pa ima tudi ta kot oni v Brežicah, vsako avgustovsko poletje na sporedu specializirano zgodnjo glasbo (angl. Early Music, nemško, Alte Musik): s sporedi naše in tuje glasbene zapuščine, z našimi in tujimi umetniki: solisti in ansambli; spet v cerkvenih prostorih kot v znameniti baročni dvorani v gorenjski Radovljici. Na 41. ediciji le-tega (2023) je bilo letos enajst koncertov, prireditev. Na naslednjem koncu, v drugem največjem slovenskem mestu, v Mariboru, je vse od leta 1968 od prvotnega *Festivala baročne glasbe* in *Glasbenega septembra* do današnjega *Festivala Maribor* še eden od teh, malo manj specializiran pa vendar poletni, v mesecu septembru. Danes je to v produkciji *Koncertne poslovalnice* v okviru tamkajšnjega *Narodnega doma*. V njihovi produkciji je letos (2023) mdr. potekala tudi 31. edicija *Festivala Lent*. Ta je na 30.-ih mariborskih lokacijah predstavil področja *Folkart*, t. j. mednarodni folklorni festival, *Jazz Lent*, *Jazz podij*, festival uličnega gledališča *Ana Desetnica na Lentu*, in *Art kamp*. Na naslednji diagonali, na obali, v Piranu pa se je (21.) odvil *Tartini festival*. Že naslov pove, da je večinoma posvečen delu in spominu na slovitega italijanskega goslača Giuseppeja Tartinija (1692-1770), ki pa je bil rojen prav v našem Piranu. Tukaj je edinstvena prilžnost, da se mešata in oplajata sosednja italijanska in naša, slovenska glasba in kultura ter njuni izvajalci.

Še bi lahko naštevali druge tovrstne kraje in trge ter slovenska mesta, kjer se podobni poletni (glasbeni) festivali odvijajo. Eni bolj konstantno in tradicionalno, drugi spet sporadično ali posamično. Eni vzniknejo in trajajo le nekaj časa, spet drugi po nekem določenem času poniknejo in izginejo, in so »muhe enodnevnice.« Vsaj tile pa, ki smo jih navedli pa vztrajajo že leta in desetletja. Vse to še dodatno plemeniti redne (koncertne in operne ter plesne) sezone, ki očitno tudi v poletjih ne presahnejo. Njihov dodatni vir navdiha pa so tudi številni slovenski glasbeniki, ki delujejo v tujini in se v času počitnic ter odmorov redno vračajo pod rodni krov in marsikdaj tamkajšnje tuje izkušnje presajajo na domača tla. Pri tem jim blišč velemest, kjer delujejo npr. v *Berlinski filharmoniji*, *Dunajski državni operi* in pri *Dunajskih filharmonikih*, v Baslu, Londonu, ... nič ne škodijo. Tudi s tem samo plemenitijo in zaokrožajo svoje univerzalno (domače in tuje) glasbeno poslanstvo. Tako kot na začetkih razvoja in evropeizacije, je slovenska glasba ostala in ostane na mednarodnem prepihu.

Dr. Franc Križnar

RAZMIŠLJANJA | Pluralizem in resnica

Martin Sušnik | Filozof

Svet je mnogoter, pluralen, zlasti pa človeški svet, saj je svet oseb in vsaka oseba je mikrokozmos (mali svet) zase. Pluralnost je torej dejstvo, na naravnem in tudi na družbenem področju. Pluralizem pa je načelo, da to mnogoterost spoštujemo, t.s.p., da se prizadevamo, da spoštujemo drugačnosti in drugačnega. To načelo še posebno poživl ob dobah, ki poudarjajo enotnost, homogenost, enoumje, standardnost in torej razosebljanje. V kolikor so posledice modernega racionalizma k temu težile (pomislmo na totalitarne sisteme v prvi polovici XX. stoletja), ni presenetljivo, da je v zadnjih petdesetih letih pluralizem dobil ponoven nagon in da se je znova bolj vrednoti in brani drugačnost in toleranca. Tokrat pa še posebno pospešena z globalizacijo, s povojnimi emigracijami, z nomadnim načinom življenja in z razširjenostjo različnih kultur, pogledov in nazorov ob naraščanju mass-medijev. Ponovno je nastala –morda kot nikoli prej– debata o multikulturalnosti, oz. o kulturnem pluralizmu, o sožitju skupin raznega kulturnega izvora, različnih navad, drugačnih religioznosti in vrednot, v enem in istem geografičnem prostoru. Ta multikulturalnost, ki je dandanes značilna še posebno v velemestih, ima seveda svoje prednosti in tudi nevarnosti, ki so v zadnjih desetletjih vzbudile omenjeno polemiko. Med prednostmi, da omenimo na kratko, štejemo najprej, da lahko pospešuje spoštovanje svobode članov raznih kulturnih skupin, kar je konec koncev spoštovanje sočloveka in njegovega dostojanstva. Zato se tudi ponovno povdarja pomembnost tolerance, ki je postala bistvena krepost sodobne demokratične družbe. To omogoča, po eni strani, zvestobo posameznika svojim koreninam, kulturni dediščini in prepričanju, po drugi pa nudi možnost obogatitve, ki ga pospešuje

je sožitje z različnimi in spoznanje drugačnih perspektiv. Med nevarnostmi pa lahko naštejemo najprej, da je multikulturalnost lahko vzrok izgube kulturne identitete določene družbe in torej tudi njene enotnosti, brez katere se o družbi težko govori. Nastane celo ugovor, da je ta pluralizem vir fragmentacije iz katere nastajajo zaprte in razločene skupine in morebiti tudi nasilje zaradi nasprotovanja med njimi. Končno se pa pojavi tudi vprašanje o sprejemanju, spoštovanju in toleranci do tistih skupin, ki v svojem nazoru ali celo dejanju niso spoštljive ali tolerantne do drugih. Poleg teh debat, ki jih tukaj komaj omenimo, se je pa na filozofski ravni zadnjega polstoletja prenovila polemika (ki sicer ni nova, saj jo najdemo že v antiki) o odnošaju med pluralizmom in resnico. V zadnjih časih se je pomnožila misel, da pluralizem (in z njim toleranca demokratičnega življenja) zahteva relativizem in temelji na zavračanju resnice in objektivnih vrednot. V XX. stoletju je to posebno povdarjal jurist Hans Kelsen, za njim pa mnogi misleci postmoderne. Jedro predloga je znano: toleranca do drugačnih prepričanj, mnenj, identitet, je možna le če priznamo, da nobeno prepričanje, mnenje, kultura, itd. ni »boljša« od druge; da ni lestvic vrednot, ki bi bile pravilnejše; da je vsaka kulturna istovetnost drugim enakovredna in vsaka subjektivna ali družbena »resnica« prav toliko »resnična« kot ostale. To naj bi preprečilo, da bi kdo želel drugim vsiljevati svoje vrednote, resnice ali navade, ker bi vsak spoznal da so lastna prepričanja ne-objektivna. Kratkoterm, spoštovanje do drugih nazorov bi zahtevalo, da bi vsak svojega nazora ne jemal preveč resno. Tako postane debata o pluralizmu ne le socialna zadeva, temveč seže do posameznikove intimnosti in tudi do metafizičnih vprašanj. Ta relativistični predlog je očitno dosegel

dokaj uspeha ne le na vladnih mestih in akademskih razpravljanih, temveč v povprečnem življenju sodobnega človeka. Zato ni zamanj, da vsaj na kratko kritično pregledamo njegov temelj in njegovo korist. Vse kaže, da je v osnovi te drže istovetnost med priznanjem objektivne resnice-vrednoti in težnjo po vsiljevanju in totalitarizmu. Ne bomo zanikali, da se to lahko zgodi in da se je dejansko mnogokrat zgodilo. Vendar to še ne pomeni, da bi med eno in drugo bila nujna vez. O tej zmoti je jasno govoril Maritain s sledečimi besedami: »Po eni strani, napaka absolutistov, ki bi hoteli vsiljevati resnico, sloni na tem, da subjektu nanašajo svoja pravilna čustva do objekta in mislijo, da prav tako kot zmota nima sama po sebi pravice in bi morala biti (z razumskimi sredstvi) odstranjena, enako tudi človek v zmoti nima pravic sam po sebi in bi moral biti (s sredstvi človekove moči) odstranjen od človeškega sožitja. Po drugi strani, napaka tistih, ki naredijo iz relativizma, nevednosti in dvoma nujni pogoj za medsebojno toleranco, izhaja iz dejstva, da objektu nanašajo svoja pravilna čustva do človekovega subjekta –ki mora biti spoštovan, pa četudi je v zmoti– in tako človeku in njegovemu intelektu odvzamejo lastno dejanje –pristop k resnici– na katerem temelji človekovo dostojanstvo in smisel življenja.« (Truth and Human Fellowship, 1957, predavanje na Princeton University). Problem vsiljevanja »resnice« (ako je to sploh možno, saj če je vsiljena ne more biti spoznana kot »resnica«) ni torej v njenem zagovarjanju, temveč v moralnem neredu nasilne osebnosti. Ta pa ni ekskluzivna lastnost tistih ki branijo obstajanje resnice, saj jo mnogokrat opažamo tudi pri tistih, ki jo zavračajo in so kdaj nasilni do ljudi ali ustanov, ki ne soglašajo z njimi (kar je Benedikt XVI spodbudilo, da je govoril o »diktaturi relativizma«).

Nasilje ni metafizično ne epistemološko, temveč moralno dejstvo. Težavno pa je, kako bi po zavračanju objektivne resnice in vrednot, še vedno lahko resno govorili o »nasilju«. Še več, kdor istoveti resnico (in vrednote, zvestobo lastni identiteti, itd.) z nasiljem, sam izkaže svoj intolerantni značaj, kajti predpostavlja da bi, v slučaju da bi on resnico zagovarjal, bilo »naravno«, da bi jo skušal drugim vsiljevati. Odpove se resnici iz strahu pred lastnim fanatizmom, ki ga hoče premagati, a ki se vseeno včasih pojavi, kot rečeno. Morebiti je zadeva ravno obratna. Resnicoljubnost in prepričanje ne nasprotujeta zdravemu pluralizmu. Lahko bi celo rekli, skupaj z Maritainom, da ta zahteva dvokratno prepričanje: »Resnična toleranca obstaja le takrat ko je človek trdno in absolutno prepričan neke resnice –ali tega kar on misli, da je resnica– istočasno pa spozna pravico obstajanja tistih, ki to resnico zanikajo, ki ji nasprotujejo in povedo kar mislijo.« In to pravico spozna, seveda, kot resnično. Razumevanje drugačnosti predpostavlja spoznanje samega sebe in zvestobo lastni identiteti. Toleranca in spoštovanje drugačnih pogledov lahko raste le na plodni zemlji iskrenih osebnih prepričanj, ki so ob zanikanju resnice nemogoči. Kdor pa sebe (svojo identiteto, svojo kulturo, svoje principe in prepričanja) ne jemlje resno, bo prav težko resno jemal tudi druge. V relativističnem vzdušju, kar se na prvi pogled prikaže kot »spoštovanje« in »odprtost« za dialog, je v jedru le brezbriznost in nezanimanje, ki s pristnim spoštovanjem in dialogom nima ta nič opravka. Kar je na videz pluralistična cenitev drugačnosti, je dejansko iskanje raztopljenja in ukinitve drugačnosti v homogeneizirani enotnosti »vseglaharstva«, ki jo opažamo v današnjih družbah dolgočasje.

25. novembra
Evropski večer v Carapachayu

25. novembra
90-letnica revije Duhovno življenje

26. novembra
Kristus Kralj

26. novembra
Skupni mladinski dan v Slovenski v

2. decembra
Zaključek osnovnih šol

8. decembra
Prvo sv. Obhajilo

V nedeljo, 5. novembra, sta bila krščena v cerkvi Ntra. Sra. del Carmen, v Ramos Mejii: **Nevenka Arrúa Poglajen**, hčerka Joaquina in Sonje roj. Poglajen (botra sta ji: Uršula Urbančič in Gabriel Dellacasa) ter **Leon Benjamin Arrúa** (botra sta mu: Erika Poglajen in Tomaž Erjavec). Krstil ju je: p. Carlos Aldao.

Povezava

REPUBLIKA SLOVENIJA
 URAD VLADE RS ZA SLOVENSTVO V ZAMEJSTVI IN PO SVETU

Objavljena sta

Javni razpis za
razpisno področje A
v letu 2024

Javni razpis za
razpisno področje B
v letu 2024

financična podpora **avtohtoni
slovenski narodni skupnosti
v zamejstvu**

financična podpora
Slovcem po svetu

ROK za prijavo: 27. november 2023!

JAVNI RAZPIS

podpora slovenskim skupnostim v zamejstvu in po svetu

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

Šeže, navade, običaji so v slovenskem jeziku trije izrazi, ki nam pomenijo v glavnem iste pojme. Slovenske ljudske šeže in navade imajo tisočletne korenine in se razlikujejo od vasi do vasi. Od novoletnih kolednikov, kurentov, pustnih šem in zelenega Jurija pa do jesenskih in zimskih praznovanj so šeže prisotne skozi celo leto.

Martinovo je stara ljudska šeža, ki postaja eden najbolj priljubljenih praznikov v Sloveniji. Sveti Martin se praznuje vsako leto 11. novembra in ta dan opravi svoje delo: mošt spremeni v vino, ljudi pa spremeni v veseljake. Sveti Martin je bil sin rimskega vojaka z območja današnje Madžarske. Rodil se je leta 316 ali 317, tudi on je vstopil v rimsko legijo in služil v Galiji, na ozemlju današnje Francije, kjer je vstopil v krščansko vero. Najbolj znana je anekdota o njegovem plašču: nekega zimskega večera je pred vhomom v mesto Amiens srečal skoraj gola berača. Tako se mu je berač zasmilil, da mu je podaril kar polovico svojega vojaškega površnika. Še isto noč je sanjal o Jezusu, ognjenem v

- Navade so na začetku pajčevine, na kon-

Izbral: **Jože Jan**

Svobodno Slovenijo podpirajo

